„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 149. У Новом Саду, у четвртак 7. (20.) новембра 1902. Година XVIII.

Положај у Србији.

Политички живот краљевине Србије носи на себи обележје вечите кризе. Финансијска, привредна, управна, страначка, уставна, па чак и династична криза, то су све делови оне велике, опште државне кризе, због које сваки искрен родољуб, у овим тешким, судбоносним данима који треба да одлуче о судбини и будућности балканских народа, мора брижним очима гледати у будућност своје отаџбине. Несталност, растројство и неизвесност не допуштају да земаљске установе добију јачег полета, да се у свима подручјима и гранама јавне радиности приступи живљем, солидном раду. Брод српске будућности остао је на широкој пучини, изложен ветровима и непогодама и плови без циља и наде. И земља и народ имају све природне услове да постану пример благостања и културног напретка, али као да не да ђаво ил' не да Бог.

Честе министарске промене само су спољни, видан знак унутрашње државне болести. Оне су уједно доказ да у Србији нико и не мисли озбиљно на сапирање политичког живота. Читав државни живот само је непрекидан низ најнеприроднијих скокова и најчуднијих експеримената. Нигде нема искрене тежње да се држава доведе у правилан колосек, да се у истинском уставном, парламентарном реду потраже гаранције за срећеност и солидан развој земље. У свакој промени кабинета главно је да се за известан моменат нађе ма какав излаз из неприлике, а и не мисли се на то, хоће ли та промена бити дуга века и од користи за земљу.

Услед тих вечитих експеримената можемо често пута видети како се систем најширих слобода замењује системом најгоре реакције. Можемо видети како се људи, који су до јуче били на управи земаљској и уживали неограничено поверење, проглашују за непријатеље династије и упропаститеље земље и народа. Можемо видети како се људи, који су као велеиздајници осуђивани на смрт, и који су трунули у казаматама, мало после тога пењу на министарске столице, да за кратко време опет буду одгурнути, ако то затражи потреба момента или тренутно расположење владарево. Можда се нигде на свету с политичким људима у толикој мери не води политика исцеђених лимунова као у Србији.

Један од најнеприроднијих експеримената, којима је усређена Србија, свакако је фузија напредњака и већег дела радикала. Кад је пао режим Владана Ђорђевића и кад је радикалима у замену за то уз помиловање понуђена фузија с напредњацима, па да добију колико толико удела у управи земаљској, они су то оберучке пригрлили гледајући у први мах у тој формацији једини спас за се и за земљу. Било их је међу њима доста који су у тај политички посао ушли с личним рачуном, али је свакако било и таквих, који су искрено веровали да ће то довести до консолидације државног живота.

У исто време кад је фузија приведена у живот проглашено је да је у Србији престало доба изненађења. Тиме се хтело фузији дати обележје сталности, хтело се показати да је она једина позвана и способна да место оних непрестаних трзавица заведе владу реда и закона. Али читав досадашњи рад и живот њен доказује да она не може извести земљу на сигуран пут, којим ће с поуздањем поћи у сусрет срећнијој будућности. Фузија је до сад била репрезентована са три владе, па ни једна од њих није имала довољно угледа ни у земљи, ни на страни. Вујићева влада била је међу њима свакако најјача, па ни она уза све настојање није могла учинити апсолутно ништа чиме би доказала, да се Србија од фузије може надати срећи и напретку. Баш Вујићева влада, која се највише напрезала да популарише фузију, показала је тако мало уставне свести, да је фузија постала мрска и онима, који су је, ако ништа друго, сматрали за нужно зло.

Прво велико дело фузије, које је имало бити подлога свега даљега рада, био је нови устав. Али тај устав показао је већ сам по себи, да фузија нема права рефлектовати на дуг живот. Увођењем Сената, слабим и неодређеним гарантовањем грађанских слобода тај устав није никако могао задобити симпатије народне. А кад су фузионашке владе узеле да приводе у живот нови устав, постао је он још омраженији. Закони о општинама и о штампи нису задовољили никога. Закон о зборовима и удружењима није још ни до данас донесен. То је очигледно доказало да је опстанак фузије управо противан консолидовању политичког живота. Она не допушта да се организују политичке странке, да се на зборовима чује слободна реч, јер у томе види своју пропаст.

Незадовољство народно с фузијом није могло остати без рђавих последица за земљу. Фузионашке владе не уживају никаква угледа на страни. Дуготрајни преговори са зајмом доказали су најбоље, да је кредит Србије, која иначе тачно и савесно задовољава своје обавезе, врло ниско пао. Фузионашке владе морају управо да просјаче, док добију макар какво обећање.

Најслабије издање фузионашке владе свакако је Велимировићев кабинет, који такође после кратког животарења преживљује своје последње часове. Велимировићева влада обележила је свој кратки век угушивањем јавне речи. Ретко кад доживела је српска штампа тако тешке дане, као под Велимировићем. Опозициони листови препуштени су на милост и немилост полицијској самовољи и штампа пишти под притиском безобзирног полицајнога система. Не прође готово дан да по неколико опозиционих листова, особито „Српска Застава“, „Дневни Лист“ и „Одјек“, не буду забрањени. А да је то само плод полицијске самовоље, најбољи је доказ, што готово све те забране уништава или првостепени или касациони суд.

С тога није никакво чудо, ако је ову владу предусрело неповерење Народне Скупштине, док се појавила пред њом. Скупштина која се састала у петак није до уторка могла да држи ни једне седнице, јер су радикали из фузије тражили од владе, да изиђе с програмом на среду, па да онда тек виде хоће-ли је помагати. Влада се дуго мучила док је измислила некакав програм, и напослетку је у уторак изишла с њим пред Скупштину. Али у томе програму она није отишла ни за корак даље од општих фраза и обећања. А што је најгоре, влада и не спомиње да ће изнети законски предлог о зборовима и удружењима и да ће израдити санкцију за буџетски закон, који забрањује прекорачивање буџета. Овај мршави програм владин примила је Скупштина само са девет гласова већине. Многи посланици, који су били највернији присташе Вујићеви, гласали су против владе.

Велимировић се и сам уверио да уз овако расположење Скупштине према његовој влади не може остати на управи земаљској. Неки листови јавили су да је већ поднео оставку, али ако то није до сад учинио, мораће свакако учинити ових дана. Несумњиво је да у Србији опет постоји министарска криза.

Одступање Велимировићева кабинета не може никога изненадити. И сами они листови, који су бранили његов долазак на владу, признавали су одмах да је ово министарство привремено. Главно је питање шта ће доћи после Велимировића и хоће ли се фузија и даље одржати. Говори се и о неутралном и о коалиционом и о чисто радикалном кабинету, али се не зна ништа позитивно.

Последњих дана било је чудних симптома, који доказују да се опет спремају нови експерименти. Чини се да је Велимировић у опште једино за то и дошао на владу да се добије времена за намераване промену. Генерал Франасовић путовао је недавно у извесној мисији у Беч, Вукашин Петровић дошао је у Београд и био два пута код краља, а почиње се опет спомињати и име Владана Ђорђевића. Чак би се могло догодити и то чудо да васкрсне мртворођено министарство Цинцар-Марковића.

Политичка ситуација у Србији тако је мутна, да нико не зна шта носи дан шта ноћ. Ни после свих рђавих искустава с фузијом, не ће се приступити правилном, уставном решењу кризе, него ће доћи на ред нови експерименти, а с њима и нове трзавице. Земља је обавијена густом маглом неизвесности, а из те магле помаљају се приказе, које не слуте на добро. Није далеко време кад ће се у безазлене оптимисте рачунати људи, који још верују и теше се да Бог чува Србију.

Како пролазе Срби.

(Писма из Загреба.)

II.

— Бојкот против српских трговаца. — Противзаконита наредба

ЛИСТАК.

Борба за насљедство.

I

„Јако ми је жао, мој синовче, што су се ствари тако преокренуле. Нема се ту преиначити ништа више. Окај се свега и избиј себи из главе све те бајне наде, које тешко да ће се икад испунити.“

„Да избијем себи из главе све бајне наде, које се не могу испунити?! Управо не разумем, господине бароне, шта хоћете да кажете тиме. Ја мислим, да немам ни узрока да се само на лепе наде ослањам онда, када је питање о таквом имању, које по божјем и по људском закону мени припада, а које је мој покојни отац мени и опоруком својом завештао.“

„Драги синовче! ја — .....

„Не зовите ме „синовче, но по имену моме, господине бароне! Ја ве ћу да сам синовац такога човека, који је добра и имање свога брата преваром и крађом преотео.“

„Како се усуђујеш да самном тако говориш ти безобразниче!“ одговори барон подигнувши главу.

„Не допада вам се, господине бароне, што вам кажем истину, или ваљда ствар не стоји као што рекох?! Та зар нисте били ви тај који сте ме пред мојим оцем, када је био на умору, а ја се у вароши Хали на свеучилишту бавио, свакојако гадно облагали и оклеветали. Нисте ли га раздражили против мене, што сте му лажно говорили, да сам направио силних дугова на рачун тога, да ће скоро умрети? Нисте ли и лажне сведоке набавили, да“

— — — — — — — —

„Ни речи више безобразниче! јер иначе — — —

„Но па шта ће бити иначе?! Та ваљда не ћете, господине бароне, да и мене мучки убијете, као што сте мучки убили барона С.,“ одговори синовац подругљиво.

Барон Марић пребледи на једанпут као крпа, хладан зној обасу му чело и укоченим погледом заблене се у младића који стајаше пред њиме.

Милан Марић био је младић од прилике до двадесет три године, поносита узраста и господска лица. Угасита кудрава коса окружавала му је повисоко чело, а велике и сјајне црне очи смело су гледале управо на стрица, румена усна гарила је мрка наусница.

„Кукавицо!“ промрмља Милан, кад виде, да му стриц напрасно задрхта и да се оберучке прихватио за сто само да не падне.

„Шта, шта знаш ти за барона С.?“ промуца најпосле збуњено.

„Све знам, немојте да мислите, да можете од тога и једног словца затајати. Био сам присутан, кад сте се препирали и чуо сам сваку реч, којом сте један-другога тако лепо частили.“

„Јако се вараш, ако мислиш да ћеш ме тиме поплашити, ја могу посведочити, а и посведочио сам, да ја барона С. нисам убио, јер ја онда нисам ни био у вароши Х. кад се догодило убијство“, одговори барон мирно; шта више барон се већ сада тако примирио, да је подругљивим осмехом мерио синовца.

„То ћеш ти најбоље знати,“ одговори Милан.

„Добро, хајде рецимо да је твој отац таку опоруку за собом оставио као што ти кажеш, али ти за то ипак не можеш насљедити његова добра, јер ти сâм врло добро знаш, да то имање могу само законита деца да насљеде.“

„Шта хоћеш тиме да кажеш?!“

„Ни мање ни више него то, да ти ниси законити син твога оца, твоја мати није била законита жена твога оца!“

„Хуљо! Ниткове један! Да се ниси усудио да тако гадно лажеш, јер иначе ћу с места“. . . . .

„Праву истину сам казао,“ ругао се барон.

„Благи Боже! Шта ћу сад да радим“, повиче Милан очајно!

„Па шта можеш друго учинити до ли то, да примиш оних двадесет хиљада форината што сам ти их обећао? Гледај, дакле, да помоћу тога новца обезбедиш свој опстанак“.

„Не треба мени твој новац, ја тражим само моје насљедство“.

„Па изволи, тражи га само! Ја извесно знам, да се твој — хоћу рећи мој млађи брат — није венчао са твојом матером“.

„Ја опет зацело знам, да се он венчао“.

„Докажи ми!“

„Ја ћу то и доказати“, одговори Милан, па појури из собе напоље.

Барон Марић смјеше се демонски после тога, кад је Милан отишао.

* * *

Сутра дан позове стари барон Милана опет к себи, и кад овај снужден дође к њему, барон га ослови.

„Ето видиш, претресао си све списе твога оца и протаракао си све па опет ниси наишао ни једног словца да докажеш што си јуче тврдио, т. ј. да се твој отац венчао са твојом матером. Остајеш ли дакле и сад при томе, да су се зацело венчали твоји родитељи?“

„Остајем.“

„Па на што осниваш ти твоју тврдњу?“ —

„На исказ моје матере“.

Подругљив осмех укаже се на лицу барона.

„Радо ти верујем да ти је мати то казала; да богме много је лепше звучало, кад су је бароницом називали, него да су казали за њу, да је барон “ . . . . .

„Ни речи даље!“ повиче Милан претећим гласом. „Ја сам вам и пре казао да нисам барон С.“ —

„Па докажи да није истина што ја тврдим.“ —

„Изводи из црквених матрикула јасно доказују то“.

„Мислиш?“

„Да, мислим; јер је венчање овде обављено.“

„Хајде де, видићемо!“ одговори барон подругљиво смешећи се.

* * *

После једног сахата оду обојица сеоском свештенику, кажу му чега ради су дошли и замоле га да им покаже црквене матрикуле.

„Е поштована господо, то ће тешко ићи“, одговори свештеник, „јер као што и сами зна-

земаљске владе. — Друштвени живот у Загребу. —

Казао сам у првом писму, како је решено питање накнаде штете загребачким Србима, као и то, ко је услед бојкота против српских трговаца у истину ћарио. А сад ћу вам казати, ко изводи и како се изводи тај бојкот.

У првом реду спомињем вам загребачке госпође, које имају свој т. зв. „господјински клуб“ и које приватним путем изводе бојкот. Оне походе једна другу и потписују очитовање, да код „влашких“ трговаца неће пазарити. Међу загребачким госпођама истиче се као коловођа једна, за коју кажу, да је читаву ту акцију и покренула, а она је, ако хоћете да знате, жена једног загребачког трговца Јевреј ина, који има мануфактурну радњу овде. Да ли њу води љубав према хрватском народу и његову напретку или оно друго, изволите судити сами, а ја сам уверен да нећете погрешити. Разуме се онда само по себи, да госпође утечу на своје мужеве, па тако су вам онда хрватске куће отворене јеврејским трговцима. Кад бисмо били злуради нашој хрватској браћи, ми би се томе могли само радовати, али овако нам је до Бога жао, а ево и зашто. Загреб је претежно чиновнички град, и кад се у Загребу проводи бојкот против Срба, то значи да су главни фактор у тој акцији чиновници. Мржња дакле на Србе обузела је хрватски чиновнички сталеж, а сваки онај, који своме народу и отаџбини добра жели, знаће и разабрати куда такова мржња води и докле све може довести.

Навешћу боље илустрације ради само неколико примера, да видите тај бојкот на делу:

Загребачки судбени сто у дугом низу година подмиривао је своје потребе код трговца Ћука. Кад су избиле демонстрације, престао је судбени сто радити с трговцем Ћуком и почео је своје потребе подмиривати код трговца Будија, који је због демонстрација против Срба био у истражном затвору и седео на оптужевичкој клупи. Он је додуше проглашен по суду невиним, али не мења на ствари ништа. Овде није у питању, хоћели судбени сто пазарати код Ћука или Будија, него је значајно то, да су загребачке демонстрације деловале и на загребачки судбени сто у акцији против Срба.

Загребачка жандармерија куповала је себи храну дуго година код пекара Милојевића, а кад су избиле демонстрације, престала је с њиме радити. Кад је запитао Милојевић за узрок, добио је одговор: „Шта се то вас тиче?“

Загребачка обртна школа, земаљски завод, куповала је ствари за интернат и своје потребе код трговца Цекића. После демонстрација прекинули су сваку везу с њиме. Из свега тога изволите сада извући, што би Доситеј рекао, „нравоученије“, па ћете знати, како нам је.

Залуду хрватски родољуб Тушкан у свом листу „Сисачком Гласнику“ довикује загребачким Хрватима, да им не ваља посао. Залуду их пита, да му кажу, кад проглашују начело „свој своме,“ у којој ће он мануфактурној радњи купити ствари, кад дође у Загреб, јер су осим радње П. Николића све остале у јеврејским рукама? Не виде они то, одакле им погибија прети, јер мржња очију нема, а ми и опет понављамо ону народну: Ко с ђаволом трешње зобље, остају му дршци у зубима.

Али није само то, мој драги уредниче, што нас тишти и боли. Много тога има, па из тога руковета ево још један цветак.

Након загребачких демонстрација, одмах после проглашења прекога суда, дана 9. рујна 1902. под бр. 91.102. шаље земаљска влада, одео за унутрашње послове овај отпис с потписом подбана Крајчовића управном одбору жупаније сремске: „По надопуњењу ваља списе опет овамо послати, а ћирилицом писаним прилогом додати овјеровљене преписе у латинском писму, пошто је за унутарње уредовање прописана латиница.“ А знате ли, шта значи тај отпис? Значи толико, да земаљска влада не поштује закона од 14. маја 1887., који, по владару санкционисан у свом §. 3. ал. I. каже ово: „Код свих земаљских области у краљевинах Хрватској и Славонији слободно је странкам служити се писмом ћирилским као и латинским.“ Дакле дотле смо дошли, да земаљска влада, која би требала да бдије као будан чувар над вршењем закона, сама не поштује закона. Истини за љубав спомињемо, да се говори, да ће земаљска влада опозвати ту своју противзакониту наредбу, али ми до данас, и ако с највећом пажњом пратимо, нисмо читали у званичним јавним гласилима, да ли је влада учинила то да ј ако или није. Говори се и то, да ј етај противзаконити отпис подметнуо један референат подбану Крајчовићу на потпис, а овај не гледајући потписао. То је заиста веома карактеристично и из тога се даде много шта прочитати, што није потребно писати, јер је јасно као сунце.

Е па кад све ово знате, онда ћете знати, и какви су друштвени односи између загребачких Хрвата и Срба. Стари пријатељи и познаници, један је Хрват, а други је Србин, па се на улици не познају и Хрват окреће главу. Т о вам је слика нашег друштвеног живота. На жалост, та се мржња на Србе увукла и у свети храм школски, где би требала да се љубав проповеда, а не мржња сеје. Ево вам примера: Један професор француског језика у овдашњој трговачкој школи, иначе туђ човек, дао је намерно Србину ђаку школски пример, који је гласио: „Ја сам Хрват“, да га преведе. Ђак није превео примера; узмимо, да је на то намерно изазивање једнога странца одговорио ђак пркосом, а тиме признајемо и то, да се огрешио о школску дисциплину. Па шта је било из тога? Хрвати садругови избацили су просто Србина ђака из школе без обзира на закон и на професорски збор. Кажу људи и то, да су ђаци били напуђени од неких претпостављених да то учине. На крају крајева тај се Србин побрао и отишао, а његови садругови за таково дело нису добили не какове оштрије казне, него ни укора, јер није дала професорска колегија. Запитајмо се куда то води? Кад омладина види да јој је данас то допуштено, неће ли она сутра предузети и крупније дело? Нас не изненађује додуше овакав поступак позваних, јер знамо, да је пре неку годину један ђак јавно у школи опсовао Србину професору матер, па је ђак био кажњен са осам сати затвора, а професор премештен у другу гимназију. Ми само понављамо и опет, да тај посао не ваља, јер не води добру. Млада срца треба на добро, а не на зло упућивати, у младом срцу треба да царује љубав, а не мржња, и само тај пут води к срећи и добру и народа и отаџбине, којима ће ти млади људи служити данас сутра.

Ја сам, ето, доселе говорио само о мраку и тмини нашег загребачког друштва, а ипак има једна светла појава о братској љубави између Хрвата и Срба на овдашњој високој школи или бар покушаји, да се до љубави и мира дође. Али о томе не приста је да у овоме писму говорим, већ остављам то за други пут. Па до виђења, мој драги уредниче!

те наша је црква пре пет година изгорела, а том приликом изгореле су и све црквене матрикуле. Венчање је обавио — по свој прилици — мој предходник, а тај кад је ватра избила тако се уплашио, да је напрасно умро од страха, без да је у овој вашој ствари каква трага оставио.“

То им рече свештеник.

„Онда је све пропало“, уздахне Милан.

„Није све пропало, већ само имање“, одговори му барон. „Ја, као што сам обећао, ћу ти дати двадесет хиљада форината, а та ће свота баш доста бити за то, да с њима што отпочнеш“.

„На част ти новац! Задржи га! Кад си ми отео поштено име и законито моје наследство, зајази се и са тих двадесет хиљада форината.“

Свештеник се са свим зачуди када је чуо ове речи, па кад још Милан после тога као помаман појури из собе, окрете се барону и запита га:

„Извините господине бароне, шта то ради наш млади господин?“

„Који млади господин?“

„Та господин Милан, син покојног барона, а садањи наш спахија!“

„Варате се оче, сада сам ја спахија!“

„Ви, господине бароне?!“

„Јест, ја! Истина онај младић је син мога брата, али његова мати није била законита жена покојног барона, те за то не може он ни наследити спахилуке.“

С тим речима удали се барон, а свештеник оста зачуђен и збуњен, јер није могао себи да растумачи у чему се састоје размирице између младог и старог барона.

Милан је још тај дан оставио дворац својих предака, без да је и једне пребијене паре примио од оног новца, који му је стриц понудио. Све имање пак пређе у руке старога барона и то на основу закона, као што је то и суд у своме решењу изрекао.

(Наставиће се.)

Нови Сад, 6. новембра 1902.

— **Оптужба против „Гусала“.** Владин полуофициозус „Буд. Хирлап“ добија из Вел. Кикинде овај допис:

„Лане у лето је београдско певачко друштво корпоративно посетило велико-кикиндско певачко друштво „Гусле“. Мађарска влада је дала засебни воз српским гостима, који су се три дана частили у Вел. Кикинди. „Гусле“ су летос вратиле посету; учинише излет у Београд под водством дра Ивана Веселиновића. Мађарска влада је и „Гуслама“ дала бесплатне железничке карте. Шта су радили кикиндски певачи у Београду, не може се знати, али да су радили којешта, то је сигурно. Наиме аустро-угарски конзулат у Београду учинио је пријаву мађарској влади о оним махинацијама, што су их излетници учинили против мађарског народа. На основу конзулатске пријаве мађарска влада је упутила кр. мађарско државно одветништво, да због дражења против мађарског народа покрене казнени поступак против за сад непознатих чланова „Гусала“ односно излетника. Истрагу води кр. сремски судац Адам Ајденмилер“.

Да-ли је влада заиста дала слободан подвоз једном и другом друштву, не знамо. Али то знамо, да „Гусле“ нису учиниле оно, чим се сада оптужују. Биће да је повод за ову оптужбу опет дао човек, којему су сви родољубиви Срби у Кикинди трн у оку. Сви га знамо и сувише добро! У осталом не знамо, од куда би певачко друштво терало политику?

— **Преки суд у Загребу дигнут.** У понедељак око подне дигнут је у Загребу преки суд, који је трајао готово једанаест недеља. О томе је издата ова банска наредба:

Пошто интереси јавне сигурности или казненога правосуђа не захтевају више, да даље постоји преки суд, уведен наредбом мојом од 3. рујна број 4410 пр. на злочинства буне, уморства, разбојства, паљежа и јавнога насиља злобном оштетом туђег власништва у слободном и главном граду Загребу и у управној општини Стењевец котара и жупаније загребачке, обналазим овим у смислу §. 388. кр. данашњим даном одредити укинуће прекога суда у пренаведеним подручјима за сва злочинства, на која бијаше одређен.

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** Пре него што је у понедељак почела седница, настојао је министар-председник Сел, да у разговору с неким члановима крајње левице у кулоарима саборским побије гласове, да су помућени односи између њега и бана грофа Куена. Сел је казао, да је баш исти дан добио од грофа Куена писмо, у ком му се овај најтоплије захваљује на изјавама, које је у погледу на Хрватску учинио у финансијском одбору.

У индемнитетској расправи говорио је први Хрват Стјепан Ковачевић, који побија тврдњу да Хрватска не награђује довољно пожртвованост Угарске. Хрватски држављани исто су тако оптерећени као и угарски. Разлаже историјски односе Хрватске према Угарској и каже да је Хрватска за Угарску извела велика дела. У тим односима једина је тамна тачка год. 1848., али и то се криво схваћа. То је било дело бечке камариле и Јелачић је с аустријским војницима напао Угарску. — Вереш напада владу, што не подупире довољно народне тежње. Каже, да ни династија ни војска ни аристократија ни високи клир нису народни. Устаје против повишења цивилне листе и рекрутског контингента. — Бујановић брани привредну политику аграрада и изјављује, да иначе потпуно пристаје уз Селов либерализам. — По што је још Бенедек говорио против индемнитета, интерпелисао је Вишонтаи владу, да-ли зна да је 40 мађарских девојака из Велике Кањиже продано и одведено у Хамбург. — Министар-председник Сел одговорио је, да он о томе ништа не зна, али ће ствар испитати.

У уторак је у индемнитетској дебати најпре узео реч Томашић, па је у првом реду захвалио министру-председнику на изјавама о Хрватској у финансијском одбору. Одбија Раткаијеве нападаје на бана и браћни хрватско-славонске посланике од окривљивања, да не врше своју дужност. Та се дужност састоји с једне стране у учвршћивању заједнице с Угарском, а с друге у чувању автономних права Хрватске. Држи да за обадве земље изван заједнице нема нигде места. Што се тиче автономних права земље, на меродавном месту познате су тужбе у том погледу. Рђаво је што хрватска опозиција није заступана на угарском сабору, али можда ће и ту окренути на боље. Не може се рећи да су се погоршали политички одношаји у Хрватској, а непатриотски је слабити банову позицију. — После тога говорили су против индемнитета Бако, Молнар и Бабо, а онда је седница закључена.

— **Финансијско поравнање између Угарске и Хрватске-Славоније.** Регниколарна депутација угарског сабора састала се у понедељак после подне да се саветује о даљим преговорима о финансијском поравнању с Хрватском-Славонијом. Председник Векерле позвао је депутацију да се изјави, како ће одговорити на други нунциј хрватско-славонске регниколарне депутације. Известилац Фалк држи да није потребан писмен одговор на нунциј, јер други нунциј хрватско-славонске регниколарне депутације понавља оно што је речено у првом, а на први нунциј дала је угарска депутација писмен одговор, у ком је разложила своје становиште и у начелу и у појединостима. Фалк држи, да угарска депутација опет треба да прихвати све назоре, који су изречени у првом угарском нунцију. — Хијероними држи да је потребан писмен одговор, пошто треба да јавно мнење буде обавештено о назорима угарске депутације. — Барта се слаже с тим и жели да хрватска депутација пре тога поднесе предлоге, о којима говори на крају свога нунција. — Хегедиш је такође за писмен одговор, само хоће да се у њему означи једино начелно становиште, а детаљи да се оставе за усмене преговоре. — Министар-председник Сел држи да је потребан писмен одговор, а у назорима слаже се с референтом. — После тога је председник објавио закључак, да ће регниколарна депутација писмено одговорити на нунциј, а Фалку је поверено да састави тај одговор. Док одговор буде готов депутација ће опет бити сазвана да се саветује о њему.

— **Положај у Аустрији.** Био се пронео глас, да ће парламент скорим бити распуштен или одгођен, како би влада добила времена, да се саветује са вођама странака о споразуму. Тај се глас сада побија, јер влада и овако може да води те преговоре. Вође странака сада стоје на таком становишту, да се влада нада, да ће се постићи споразум.

— **Криза у Србији.** Пошто су радикали фузионаши изјавили да ће владу помагати тек кад чују њен програм, није се могла до уторка држати ни једна седница Народне Скупштине. У уторак је министар привреде Ђока Николић прочитао владин програм, у ком се каже да ће влада настављати политику прошле владе, да ће се бринути за санирање финансија и привредне снаге, да ће увести штедњу, преуредити финансијску администрацију и реформисати порески систем. Буџетски закон и закон о зборовима и удружењима и не спомињу се. — Од 97 присутних посланика гласало је за владин програм њих 53, а против 44. Пошто међу одсутним посланицима има много, за које се зна да су против владе, то је јасно да ово гласање значи за владу пораз.

Неки листови јављају да је Велимировић већ дао оставку. Ко ће заменити Велимировића не зна се. „Београдске Новине“ пишу да постоје комбинације с неутралним, коалиционим и радикалним кабинетом. Краљ је звао у двор неке политичаре да се саветује с њима о ситуацији.

— **Србија и Бугарска.** Под тим натписом донео је софијски полузванични лист „Блгарија“, орган прогресивно-либералне странке, на уводном месту значајан чланак, у ком се препоручује слога између два братска народа и указује се на заједничке интересе њихове на Балкану. Пошто је напоменуто да између Србије и Бугарске постоји вечити антагонизам, наставља чланак овако: „Накострешене једна спрам друге и готове свакога часа да се ухвате за косе, оне заборављају своје праве интересе, чему је посвећено оружје и моћ њихова, а који су, правилно схваћени, интереси целог словенског света“. Даље се у чланку правда бугарска држава, како она нема никакву експанзивну политику и

само жели автономну Македонију и Ст. Србију. „Автономна Македонија и Стара Србија отвориће двери једној општој политици и сфери економних и трговинских интереса и биће са слободном Србијом и Бугарском неразрушив бедем југословенског света...“ Добро би било кад би се могло веровати у искреност ових речи и кад не би било разлога сумњи, да се иза лепих речи о автономији крију други скривени планови.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 6. новембра 1902.

— **Имен-дан краљице Јелисавете.** Данас, 6. (19.) новембра, имен-дан је Њеног Величанства, наше блаженоупокојене добре краљице Јелисавете. У спомен тога дана у свима овдашњим српским школама држали су управитељи ученицима предавање о животу и раду племените краљице. У 10 сахати пре подне био је у саборној цркви свечан парастос, на ком је чинодејствовао епископ бачки г. Митрофан Шевић уз асистенцију свега овдашњег српског свештенства. На парастосу били су ученици и ученице свих овдашњих српских школа заједно са својим наставницима.

— **Друштво дечијих пријатеља у Новом Саду** приређује 10. (.3) о. м. у Заплеталовим просторијама на паробродској станици у корист одевања сироте деце велику Катариниску забаву. Пошто ће ове године бити одевено до стотину деце приређивачки одбор рачуна на припомоћ свих овдашњих грађана. На овој забави свираће музика ц. и кр. 70. пешачког пука. Улазна цена од особе 1 К, од породице 2 К 40 пот. Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

— **Крађа у новосадској синагози.** До сада још непознати лопови извршили су дрску крађу у овдашњој јеврејској синагози. У једном одељењу синагоге налази се зборница овдашње јеврејске верске општине и ту су у једној Вертхајмовој каси биле склоњене готовине и вредности општинске. Ноћу од 4. (17.) на 5. (18.) новембар о. г. та је каса обијена и готов новац и вредносни папири из ње покрадени. Лопови су се морали обдан увући у синагогу, где су се притајали на кору, па кад су се други разишли, спустили се с кора по мердевинама, које су биле на кору. Врата на зборници су пробили и ушли у њу, обили су писаћи сто, у ком су нашли дупликат кључева од Вертхајмове касе. Отворе је и поваде из ње што су нашли од вредности, но тресор нису умели да отворе, те с тога употребише гвоздене полуге и ишчупају га. Лопови су извадили и однели: 301 Круну готова новца, осим тога: шест Базилика-лозова серија бр. 4437/92, 2516/6, 708/75, 7375/9, 99/4 и 707/6. На леђима ових лозова написано је име „Spitzer Mathild“. Осим тога украли су три 3%-на мађарска хипотекарна лоза серија бр. 606/7, 700/37 и 619/41. Наша полиција је одма повела најенергичнију истрагу, телеграфисала на све стране, али лоповима за сада нема ни трага ни гласа.

— **Разметање.** Сваки дан имамо прилике да се уверимо, како се знају шовинистично да размећу својим „мађарством“ неки наши суграђани „старога завета“. То су данас жестоке шовинисте. Рекао би човек да су то Мађари од оних старих, правих Мађара. И ми Новосађани имамо често прилике, да гледамо ту разметљивост шовинизма. Један поштовани пријатељ наш упозорио нас је на један пример те разметљивости. У 89. броју „Ујвидеки Хирлапа“ Јожика Мајер има жестоку полемику са једним овдашњим Немцем књижаром због разних музиканата и глумица, што сваки час усрећавају Нови Сад својим посетама. Нико ту не би замерио г. Јожики, шта више били би му захвални, што је устао у одбрану цепова сиротих Новосађана. Али г. Јожика Мајер се није зауставио на том; њега наједаред напусти естетички, а спопаде патриотски геније. Једним великим логичким скоком створи се он код ове реченице:

„Још имамо једну молбу! Нека се (П. Ш.) не срди на нас, што увек и у свему волимо да будемо Мађари! Нека нам верује, да тим не чинимо какав превелики грех. Нарочито у Новом Саду, где је и тако цео, али цео друштвени, уметнички живот, трговина мађарска! Нећемо овде наћи друге фирме него мађарске! Ако има неколико, што се свршавају са „вић“ и те су мађарске, ако и не звуче мађарски“.

Ко ово прочита мислио би, да је Нови Сад други Дебрецин, а није тако; мислио би, да су претци Јожике Мајера дошли у ову земљу не под Арпадом и другим старим војводама мађарским, него још пре Арпада, са Хунима и Аварима, — а међутим ни то није тако. Ми н. пр. познајемо г. оца Јожике Мајера као честита и вредна Јевреја хотељера, који осим Мађара види у Новом Саду, а нарочито у свом локалу и друге народности. Од куда да је г. Јожика наједаред тако жестоки „Мађар“, да је прогутао толике хиљаде Срба новосадских, да збрише с лица земље све српске трговачке фирме новосадске, па их бутун стрпа у Мађаре? То нас питање мучи, но тешко да ћемо га моћи икад решити; можда ћемо, сироти ми, и у гроб лећи, а не ћемо решити тога великог проблема!

— **Зима.** После дуге и доста лепе јесени од јуче смо имали први зимски дан. Јуче је дувао не баш јаки, али врло хладан ветар. Температура је пала испод нуле, тако да су прозори осванули замрзнути. Судећи по овом првом зимском дану тешко те неће имати право Рудолф Фалб, који прориче да ћемо ове године имати врло јаку зиму.

— † **Др. Мита Савић.** У Ади је ових дана умрио тамошњи адвокат др. Мита Савић у 43. години својој. Покојни др. Савић био је врло даровит правник и спреман адвокат, али га је пре пет година задесила грдна несрећа, која га је спречавала у вршењу адвокатске праксе; наиме изгубио је очњи вид. У тој тешкој невољи била му је десна рука његова верна љуба госпођа Олга, која га је брижљиво неговала. Пре кратког времена покојни др. Савић назебе, добије запаљење плућа, од чега после девет дана умре. Покојник, који је оставио ојађену супругу и троје нејаке деце, син је нашег суграђанина г. Тоше Савића. Нека је пок. дру Мити Савићу лака земља и вечан спомен!

— **Промоција.** Из Будимпеште нам јављају, да је на тамошњем универзитету у прошлу суботу промовиран за доктора целокупне медицине г. Павле Хорватски из Ст. Бечеја. Да би се усавршио у својој струци, одлази млади доктор у Париз, где ће се специјално бавити женским и дечјим болестима. — Младом доктору срдачно честитамо!

— **„Тачна“ извешћа.** Није првина, да будимпештански листови о нашим стварима донесу ако саката извешћа, да се човек мора дивити и незнању и фантазији престоничких извештача. Сад имамо опет један пример „тачног“ извешћа у престоничким листовима. Јављајући за „атентат“ на епископа вршачког Змејановића веле ти листови, да је куршум окрзнуо мантију Змејановићеву. То међутим није истина из простог узрока, што епископ Змејановић није ни био у соби, него је дошао у њу тек пошто је послужитељ јавио да је „неко пукао кроз прозор“.

Ово је тако исто „тачно“ извешће, као и она недавнашња вест тих листова о неком страшном убиству у једној вуковарској кавани, где је измишљен и сам чин, а и лица, која играју улогу у тој страшној драми.

— **Избор учитеља.** У суботу је у Шандору извршен избор српског народног учитеља. Од шест компетената изабран је за учитеља Коста Стојачић, учитељ у Ст. Стапару.

— **Са загребачког свеучилишта.** Кад смо писали о жалосним загребачким догађајима, рекли смо да је један од даљих узрока њихових и то што су политички спекуланти увидили да хрватску омладину на загребачком свеучилишту почиње провејавати са свим други дух. Најинтелигентнији део хрватске омладине пристао је уз нову струју, која је поред осталих напредних идеја проповедала слогу и заједницу са Србима. Хрватски шовинисте осећали су да ће им ова струја отети сав бољи подмлатак, па су се с стога у свакој прилици обарали на њу и настојали да одврате омладину од коловођа те струје. Кад су загребачки листови покренули против Срба дивљу хајку, која је претходила загребачким догађајима, неки од њих су у свези с тим директно напали напредну хрватску омладину.

Рђаве последице загребачких догађаја показале су се и међу свеучилишном омладином загребачком. Дух измирења и зближења међу Хрватима и Србима сузбијен је. Струја која је већ неколико година владала, и све више преотимала мах, претрпила је на жалост јак пораз. То се најочигледније показало приликом избора управе друштва за помагање сиромашних ђака. Лањске године била је напредна хрватска омладина тако јака да је сама својом снагом победила при изборима и добила друштвену управу у своје руке. Ове године остала је она у знатној мањини. На бурној скупштини друштвеној, која је у прошлу среду одржана на загребачком свеучилишту, дошло је чак дотле да лањској управи није издат ни апсолуториј, а код избора остали су кандидати напредне омладине са стотину гласова у мањини. У овом поразу напредне омладине видимо бојкот шовинизма против свих напредних, слободнијих идеја. Али ипак држимо да ће напредна омладина хрватска, и ако јој мора тешко пасти овај ударац, истрајати на свом путу с оном енергијом коју је и до сад у много случајева показала.

— **Одликовање.** Краљ Фрања Јосиф дао је наслов дворског саветника г. Стевану Јовановићу бившем посланику на угарском сабору и председнику надзорног и управног одбора будимпештанског Текелијиног завода.

— **Бугарски гости у српском двору.** Српску пољопривредну изложбу у Београду, која је заузимањем Српског Пољопривредног Друштва одржана прошле недеље и у суботу затворена, посетила је једна депутација Бугара. Ти бугарски гости били су примљени у аудијенцији код краља Александра. У име депутације поздравио је Хранев краља речима: „Пре но што напустимо братску земљу, из које ћемо понети одличне успомене, сматрамо за дужност да поднесемо своје поштовање Господару суседне Краљевине и врховном покровитељу друштва.“ Краљ Александар одговорио је врло топлим речима:

„Радујем се што сте дошли да посетите годишњу изложбу нашега Пољопривредног Друштва. Ваш долазак радује ме у толико више, што видим да се и код вас поима мучни економски положај, у коме се Срби и Бугари налазе. Као краљ Србије ја ћу учинити све да се постигне оно зближење, које захтевају општи интереси двају народа на Балканском Полуострву и њихова будућност. Ви можете рећи свима вашима, да и ја и мој народ ту мисао гајимо и на њој радимо.“ — За тим је Хранев приказао све присутне краљу, који је са сваким од њих говорио. Том приликом запитао је о плодности у Бугарској и рече да има много бугарских производа, који би се могли извозити у Србију и обратно.

— **Одликовање.** Руски цар Никола одликовао је бившег српског министра-председника дра М. Вујића и председника Сената Д. Маринковића лентом ордена руског белог орла, министра спољних послова В. Антонића, генерала и првог краљева ађутанта Лазара Петровића и потпуковника дворског маршала Миливоја Николајевића лентом ордена св. Станислава, а краљева секретара М. Петронијевића истим орденом другог степена.

— **Загребачки изгреди пред судом.** Загребачки сремски суд осудио је Петра Мандића на два месеца затвора и 1000 К отштете, што је приликом навале на Витасову кућу 14 пута пукао из револвера и ранио месарског помоћника Егија. — Загребачки судбени сто осудио је правника Мату Матицу због дражења народности на три недеље тамнице, а поседницу Фрањицу Башић због јавног насиља на две недеље. — Гимназиста Исток Ткалчић ослобођен је од оптужбе.

— **Верени.** Г. Жарко Обренов, свршен богослов из Лока, верио се са гђицом Јеленом Курћановом из Ст. Бечеја. Честитамо вереницима!

— **Протест бокељских начелника.** У „Pester Lloyd“-у од 11. и 12. септембра по р. к. изишао је један подлистак, у ком је писац тобоже хтео да опише Боку Которску и њено становништво. Ту је о земљи и народу тамошњем писано с таким презрењем да је човеку управо одвратно читати. По овом описивању морао би читалац доћи до уверења да је Бока Которска мали пакао, а народ у њој да се ни у чему не разликује од каквог дивљег племена средишње Африке. За овога писца Бокељи су и физички и интелектуално на најнижем степену, ма да је врло добро познато да је то готово најлепши сој нашега народа, а умно се одликују ванредном бистрином. Тај подлистак изазвао је оправдано огорчење у целој Боки Которској. Начелници свих бококоторских општина и Срби и Хрвати одржали су састанак у Котору и у једној изјави одлучно протестовали против тога одвратног писања. У изјави кажу да „онакове инфамије, зачињене сваковрсним лудостима, не могу да окаљају част и понос Боке Которске, да и не спомињу њезиних рајских природних лепота, којима се диви цели свет.“ Изјаву је потписало шеснаест бококоторских начелника.

— † **Сердар Башо Т. Божовић.** У недељу 13. октобра умрио је у свом родном месту црногорски јунак, чувени сердар и командир Башо Токов Божовић. Родио се у Пиперима на Стијеној у октобру 1830. године. Већ као младић одликовао се јуначким врлинама, те је 1851. постао барјактарем. Под тим барјаком трипут је рањен. У свима бојевима са подгоричким и спушким Турцима одликовао се ретком одважношћу. У последњем рату се такође врло одликовао. Кнез Никола је изразио синовима покојниковим телеграфски своје саучешће. Погреб Башов био је импозантан. Нека је овом јунаку црногорском лака земља и вечан спомен!

— **Нов руски војни агент за Црну Гору.** На место досадашњег руског војног агента за Црну Гору пуковника Леонтовића наименован је генералштабни пуковник Сизојев.

— **Привредни покрет у Херцеговини.** Како „Трговинском Гласнику“ из Мостара јављају, ни српски народ у Херцеговини не изостаде иза друге браће у раду око привредног удружења и организовања. У Мостару се већ од дуже времена ради да се оснује „Српско Занатлијско Удружење“. У недељу, 3. новембра одржана је после многих препрека прва седница овог удружења, на којој је привремени одбор прочитао извештај о свом досадашњем раду, а осим тога прочитана су и расправљена правила друштвена. — Утешна је појава што народ наш, који живи у врло тешким приликама, почиње у свима крајевима увиђати снагу и вредност привредног организовања. Кад сви крајеви и сви слојеви српскога народа буду испреплетени густом мрежом јаких привредних организација, које ће у једно коло окупљати и трговца и занатлију и ратара, онда нам неће моћи ништа нахудити, и ми ћемо с више поуздања гледати у будућност, која нам иначе, уз оваку растројеност, каква још данас влада, не би никако могла бити ружичаста.

— **Предавања о Македонији.** Народни посланик Светислав Симић, који је доскоро био шеф конзуларног одељења у српском министарству спољних послова, држаће ових дана у Београду неколико предавања о Македонији и македонском питању. Симић је међу Србима најбољи познавалац прилика у Ст. Србији и Македонији, па ће његова предавања без сумње много допринети обавештавању српске публике о овом врло важном питању.

— **Стогодишњица српске цркве.** Дана 8. (21.) новембра навршује се равно 100 година, откад је у Илоку сазидана српска православна црква. Тога дана ће се по закључку црквеног одбора одржати свечана прослава с овим програмом: 1. У 9 сах. свечана служба божја с благодарењем; 2. У 1 сах. по подне заједнички ручак; 3. У 2 сах. резање свечарског колача; 4. У 3 сах. концерат, који приређује илочко српско православно-црквено певачко друштво „Гусле.“

— **Исправак.** У уводном чланку прошлога броја поткрале се две штампарске погрешке. У четвртом ступцу у 12. реду од доле, где стоји „у напутку саборскога одбора од 5. септембра 1876.“, треба да стоји од 5. септембра **1875**, а на другој страни у првом ступцу, где се говори о патријарху Бранковићу и где стоји: у клубу наше странке пре 30 година, треба да стоји пре **20** година, — што се овим исправља.

Новости са стране.

— **Немци против свесловенске изложбе.** Како јавља петроградски „Свет“ устали су многи велико-немачки листови против свесловенске изложбе, која ће се одржати у Петрограду године 1904. Немачки лист „Kreuzzeitung“ пише врло оштро о томе и вели, да ће изложба дати прилике да се манифестује словенска узајамност и да ће Чеси употребити прилику да демонструју против Немаца. — Свакако се Немци не варају, кад држе да ће ова свесловенска изложба бити знатан корак у правцу културног зближавања свих словенских народа.

— **Пуцање у француској комори.** У ходнику француске коморе опалио је у петак у почетку седнице неки човек четири револверска метка вичући: „Живела отаџбина!“ У дворници је услед тога настала узбуђеност, али се мало за тим све стишало, кад се дознало шта је у ствари. Пуцао је неки официр, који је дошао на војничку вежбу у Париз. Код преслушавања у квестури и на полицији одговарао је без икакве свезе, те се одмах видело да је сишао с ума. На таваници ходника виде се трагови од три танета, а једно зрно нађено је на земљи.

— **Двадесетпетогодишњица заузећа Карса.** Пре 25 година, ноћу од 5. на 6. новембар 1878. године, руска кавкаска војска заузела је силну турску тврђаву Карс у Азији. Тај град био је окружен казаматским грађевинама, низом фортова далеко истурених напред, а такође казаматираних и снабдевених даљнобојним топовима. Али све то није помогло и страшно оружана тврђава пала је пред руским јунацима. Енергични јуриш на ову тврђаву управљен је био на југо-источне фортове, а против осталих фортова се демонстрирало. Фортове Хосих-Канли и Сувари заузеле су руске јуришне колоне, које су затим продрле у фортове Карадаг и Араб. Ова последња два форта заузеле су команде добровољаца: Карадаг са залеђа, а Араб с фронта. Сутрадан у јутро гарнизон тих фортова, на броју око 6000 војника, покушао је да се пробије к Олти, али га Руси опколе и заробе. При заузећу Карса задобили су Руси: Више од 10.000 војника заробљених, до 300 топова и огромну опрему војну. Руси су изгубили 2500 војника мртвих и рањених. Међу онима, који су при том јуришу убијени, погинули су јуначком смрћу: генерал-мајор гроф Грабе (који је командовао Перновцима), командант 3. гренадерског перновског пука пуковник Бјељински (који је командовао Пјаћигорцима), пуковник 131. пјаћигорског пука Букчијев и мајор Герић, који је командовао 1. кавкаским стрељачким батаљоном; од рана је умрио командант 4. кавкаског стрељачког батаљона потпуковник кнез Меликов.

— **Круп протеран из Италије.** Чувени „топовски краљ“ Круп борави сада на острву Капри, где је и неколико лепих путова дао саградити. Он је мирно и задовољно живео на убавом острву, док полиција није ушла у траг неким његовим неморалним делима, што их је починио тамо. С тога је Круп позван, да једном за свагда иде из Италије.

НОВИЈЕ.

Беч, 5. новембра. Министар-председник Кербер конферишући с вођом чешких Немаца Епингером изјавио је да је ситуација критична. Кербер ипак и даље настоји да постигне споразум између Чеха и Немаца.

Београд, 5. новембра. Велимировићева влада поднела је оставку. Састав кабинета поверен је генералу Цинцар-Марковићу.

Софија, 5. новембра. Листови јављају да сви бугарски официри, који су родом Македонци, намеравају иступити из бугарске војске и отићи у своју земљу да тамо раде за њу.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника.“

Будимпешта, 6. новембра. У данашњој седници заступничке куће заст. Арпад Сентивањи у личној ствари изјављује, да је само из родољубивих мотива упозорио владу на продају Чорбанског језера и то у време, кад још не беше заступник, а закон о инкомпатибилитету није ступио у крепост.

У настављеној генералној расправи о индемнитету узео је реч министар-председник Сел, те рефлектира на опозиционе оптужбе у погледу прорачуна и полемизира са Кошутом у погледу прагматичне санкције. У погледу народносног питања изјављује Сел, да је његов програм јединствена народна држава. По његову савету изјављено је у престоној беседи, да у изграђењу народне државе не сме наступити пауза. Не дâ да га у мађарској политици ико претекне.

Лондон, 6. новембра. Члан доње куће парламента Дуфи, који је покушао да склопи заверу у Ирској, осуђен је због подстицања на заверу на три месеца дана затвора.

Рим, 6. новембра. Краљица Јелена родила је женско дете.

---

†

Јављам свима мојим пријатељима и познаницима, да ћу моме милом и никад непрежаљеном мужу

Паји Радовановићу

у идућу суботу, 9. (22.) новембра о. г. давати

шестонедељни парастос

у 11 сахати пре подне у св. саборној цркви.

У Новом Саду, 6. (19.) новембра 1902.

Александра Радовановић
рођ. Животић.

Купујте
само српске школске
ЖИТИЦЕ.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 6 новембра 1902.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	14 „ 80	„
Жито ново друге каквоће	14 „ —	„
Зоб	12 „ —	„
Јечам нови	12 „ —	„
Кукуруз стари окрњен	12 „ 60	„
Кукуруз нови окрњен	9 „ 40	„
Кукуруз нови у клипови	7 „ —	„
Пасуљ бели	22 „ 40	„
Пасуљ жути	20 „ —	„
Вика	15 „ —	„
Мухар	13 „ 40	„
Проја	9 „ 40	„
Вуна	100 „ —	„

Све по 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 6. новембра 1902.

Волови оп кил	38–40	пот
Свињи тешки	76–78	„
„ средњи	74–76	„
„ лаки	68–70	„
Теоци	72–74	„
Јагњци		„
„ по пару 24–26	К	
Кљукане гуске по кил.	пот. 98 и 1 круна.	
Јаја 5 ком.	—40	„

Књижевни оглас.

Изашла је из штампе књижица

ТРГОВАЧКО ПИТАЊЕ

од

СИМЕ СТАНОЈЕВИЋА

у Новом Саду, штампарија српске књижаре Браће М. Поповића.

1902.

Цена 20 потура.

Огласи.

Драги пришо!

Куда ћеш?

ХУКУ.

А зашто?

Да растерам муку.

А чиме?

изврсним БЕРМЕТОМ и свежим БУДВАЈСКИМ ПИВОМ.

427 1—5

Српска књижара и штампарија Браће М. Поповића

НАЈВЕЋА НАКЛАДА СРПСКИХ

КАЛЕНДАРА

ЗА ГОД. 1903.

штампаних у 65.000 примерака

који сада из штампе изађоше и разашиљу се:

ВЕЛИКИ ОРАО

Највећи српски народни календар са 150 разних слика и то: у календарском делу знаменитих личности и историјских догађаја у српству, а у додатку знаменитији наши књижевници и писци са разним занимљивим и одабраним садржајем.

II.

ГОДИШЊИЦА

најстарији велики српски календар са сликама и лепим садржајем.

III.

ЗАСТАВА

велики српски календар са сликама и лепим садржајем.

IV.

ВЕЛИКИ СРБОБРАН Цена само 30 новч.

српски народни календар са књигом:

Нове најлепше српске народне песме из збирке Вука Ст. Караџића пета књига.

V.

ШАЉИВИ КАЛЕНДАР

са придодатом књигом:

Шаљиве приче из живота цигана

са сликама. — Цена 20 новч.

VI.

ХЕРЦЕГ-БОСАНСКИ КАЛЕНДАР

са књигом: Цена само 30 новч.

Нове најлепше српске народне песме из Збирке Вука Ст. Караџића V. књига

Даље су нашом накладом изашли ови мали календари:

РУЖИЦА — НОВОСАЂАНИН — ХЕРЦЕГОВАЦ — БОСАНАЦ — ОРЛИЋ — СРЕМАЦ — БАНАЂАНИН — ЦРНОГОРАЦ — ЛАСТА — СРБИН.

Свима календарима придодата је књига: „Најлепше српске народне песме“ или: „Приповетке и поуке за народ и дом“.

ПЛАНЕТАР И ВЕЛИКИ ПЛАНЕТАР

а у малом формату

ЏЕПНИ КАЛЕНДАР.

Препродавци могу ове године МНОГО НОВАЦА заслужити, пошто имају за то ванредну прилику, коју до сада нису још никада имали, нити им се са друге стране може пружити,

јер тако јефтино дајемо календаре како се то нигди не могу добити, пошто у тако великој количини календаре штампамо.

Нове поверљиве комисионаре тражимо.

НОВИ САД, октобра 1902.

СРПСКИ КЊИЖАРИ

420 5—? **БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.**

НАЈНОВИЈЕ
СРПСКЕ МУЗИКАЛИЈЕ.

Препоручујемо ове **нове Српске Музикалије** које су писане просто по народној мелодији без икаквих варијација, **а приређене за певање за гласовир и за вијолину** и то:

I. **Три српска народна кола** Сремско — Банатско — Бачко за гласовир у две руке 1·—

II. **Десет српских песама за вијолину,** уз лаку гласовирску пратњу: Весела је Србадија — Лепа Пава. — Каривиље — Миљено — Девојчица ружу брала — Младо пастирче уњило Девојка соколу зилум учинила. — Смиљ — Смиљана — Тихо ноћи — Виво пије Дојчин Петар. Цена 1.60

III. **Пет српских варошких песама за вијолину** уз врло лаку гласовирску пратњу. Сељанчица — Шумадинка — Заплет — Јечарка — Неготинка. Цена 1.20

IV. **Пет српских народних игара за гласовир.** Сарајевка — Ајд' на лево браћа Стево — Хајде мало дере — Неда гривну — Коњеште. Цена 1.—

V. **Српска четворка (кадрил)** састављена одсрпских песама, за гласовир у две руке са потписаним текстом песама. Цена 1.—

А у штампи се налази и за који дан биће готово:

VI. **Шеснаест српских позоришних песама за један глас са гласовирском пратњом.** Ајте ђаја врући — Сав би празан био свет. — Сјајна звезда сијала — Идем шором зелени се трава — Гине вене срце у меника — Лепо ти је у нашему Срему — Да си хваљен, да си слављен — Ај паде иње на воће на цвеће — Хајдемо, браћо, храбрево. — Спавај ми, чедо — Игра коло на двадесет и два Док је нама Милоша јунака — Велх ајн рајзен страшно то је — Берберин сам мајстор прави — Ходи душо — Жито коси младо момче Станко. Цена 3·—

VII. **Десет српских варошких песама за један глас са гласовирском пратњом, и потписаним текстом** за сваку песму. Возила се галија — Рздрагано срце — Оштре су наше сабље — Бојак бију Херцеговци — Горо, горо, висока си — Ја пођох снужден — Колоперу Перо — Сунце јарко — Што се боре мисли моје — Како може душа твоја. 2.—

Цене су у крунама.

Нови Сад, 1902.

Српска књижара и штампарија

403 8—? **Браће М. Поповића.**

НОВО! **НОВО!**

Сад баш из штампе изашло:

НАСРАДИН-ХОЏА,

његове шале, досетке и лакрдије у приповеткама.

Од Мехмеда Тевфика. Превод с немачког.

У овој књизи, намењена народу нашем, наћи ће читаоц довољно забаве и поуке. Све приповетке, које су везане за име Насрадин хоџе, износе по какву мудру досетку или смешну будалаштину. Он врло често настрада, али никада не пада у очајање, него се увек прибере, задржавајући свој ведар хумор, а досетљивост његова много га пута извлачи из неприлике, умовање његово често је такво, да се може усвојити као правило за живот, али исто тако често учини такву будалаштину, којој се од срца насмејати морамо.

Насрадин-хоџа.

Пуштамо ову књигу у свет надајући се, да је иста свакоме добро дошла, који тражи да га књига развесели и забавља. А била би заиста штета, да се тако здрава шала и ведар хумор не скупи у једну књигу и неда народу тако здраве и веселе забаве.

Цена 1 круна 20 потура.

Српска књижара

407 4—10 **Браће М. Поповића.**

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.